

การสำรวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกข้าวในเขตชนบทยากจน

PRELIMINARY SURVEY ON RAINFED RICE CULTIVATION IN THE POVERTY AGRICULTURE AREA

สง่า ดวงรัตน์	ลาวัลย์ นิยมวิทย์	พวงมา กมลรัตนกุล
มนัส ไพฑูรย์เจริญลาภ	สุขชาติ นาคะทัต	สมร อ็อกเวชะ
นงเยาว์ อุณยะวงศ์	เนตรนิล วิไลพันธ์	ประวิทย์ เคียงผล
ประยงค์ แสงไพโรจน์	พัชนี กำเหนิดรัตน์	ทัศนีย์ เมฆสุนทร
สุภาพร นุตกันท์	สงบ ปั้นเม็ง	จาร์ ศรีธรรม ¹
วิเชียร โพธิ์ทิพย์ ¹	สายันท์ หนูเอก ¹	มโน ชายวงศ์ ¹
สมนึก หนูนิ่ม ²	เอกราช บุญรัตน์ ²	อัปดุลเลาะห์ เจ๊ะมู ²
สัมพันธ์ รัตนสุภา ²	วิเชียร เพชรพิสิฐ ²	ประวิทย์ จันทอรุทัย ³
พงษ์ศักดิ์ เทพอรัญญ ³	พีรพล รัตนะ ³	สมควร อ่อนมา ³

ฝ่ายวิเคราะห์ทางสถิติ

กองแผนงานและวิชาการ

บทคัดย่อ

ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการทำนาฤดูนาปี 2527/28 ปฏิบัติงานโดยเจ้าหน้าที่สถานี ทดลองและศูนย์วิจัยข้าว 3 แห่ง สุ่มตัวอย่างครัวเรือนตามรายชื่อหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน จำนวน 46 หมู่บ้าน ๆ ละ 4 ครัวเรือน ใน 5 จังหวัด ของภาคใต้ ได้แก่ นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา สตูล และปัตตานี ได้ข้อมูลทั้งหมด 183 ครัวเรือน จากการสำรวจพบว่าชาวนาร้อยละ 85 เป็นเจ้าของที่นา สภาพพื้นที่นาเป็นที่ดอนหรือที่ลุ่มอย่างเดียว ร้อยละ 55 และ 50 ตามลำดับ เป็นที่ ลุ่ม ๆ ตอน ๆ ร้อยละ 23 ลักษณะของดินเป็นดินเหนียวร้อยละ 54 ดินร่วนหรือร่วนปนทราย ร้อยละ 36 ดินที่มีปัญหาพบเพียงร้อยละ 16 ได้แก่ ดินเค็ม ดินเปรี้ยว และดินพรุ มีเนื้อที่นาเฉลี่ย ครัวเรือนละ 10 ไร่ ในการเตรียมดินชาวนามีการไถกลบตอซังก่อนปลูกตั้งแต่ 1-3 วัน จนถึง 1 เดือน แต่โดยส่วนใหญ่ไถก่อนปลูกประมาณ 2 สัปดาห์ และ 1 เดือน มีร้อยละ 21 และ 35 ตาม ลำดับ เครื่องมือที่ใช้ในการเตรียมดิน ใช้เครื่องจักรอย่างเดีย্বর้อยละ 83 ซึ่งส่วนใหญ่ใช้รถไถเดิน ตาม มีการใช้ปุ๋ยร้อยละ 86 ปุ๋ยที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นปุ๋ยเคมี มีถึงร้อยละ 97 และใช้ปุ๋ยคอกเพียงเล็กน้อย ปุ๋ยเคมีที่ใช้กันมากได้แก่ 16-20-0 ในอัตราไร่ละ 17

¹ สถานีทดลองข้าว นครศรีธรรมราช

² ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง

³ สถานีทดลองข้าวปัตตานี

กิโลกรัม ได้ผลผลิตข้าวเฉลี่ยไร่ละ 180 กิโลกรัม โดยที่พันธุ์พื้นเมืองได้ไร่ละ 183 กิโลกรัม พันธุ์รัฐบาลได้ไร่ละ 172 กิโลกรัม วิธีการทำนาส่วนใหญ่ทำนาดำมีร้อยละ 72 นาหว่านสำรวร้อยละ 28 นาหว่านน้ำตมและนาหยอด มีเพียงร้อยละ 4 และ 1 ตามลำดับ ปลูกข้าวในเดือนมิถุนายน-พฤศจิกายน และเก็บเกี่ยวเดือน ธันวาคม-เมษายน ส่วนใหญ่ชาวนาปลูกข้าวเจ้าพันธุ์พื้นเมืองอย่างเดียวมีร้อยละ 68 รองลงมา ปลูกทั้งพันธุ์พื้นเมืองและรัฐบาลร้อยละ 22 และปลูกพันธุ์รัฐบาลอย่างเดียวร้อยละ 10 พันธุ์พื้นเมืองที่นิยมปลูกได้แก่ เล็บนก ช่อจังหวัด ไชมดรินและลูกลาย พันธุ์ข้าวที่ปลูกส่วนใหญ่ได้รับ สืบทอดมาจากบรรพบุรุษและแลกเปลี่ยนกับเพื่อนบ้าน พันธุ์รัฐบาลที่นิยมปลูกได้แก่ กข 13 นางพญา 132 และ กข 7 ได้พันธุ์มาจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรร้อยละ 60 และจากแหล่งอื่น ๆ มีเล็กน้อย ปัญหาในการปลูกข้าวพบว่าน้ำไม่เพียงพอในช่วงฤดูปลูก ซึ่งมีถึงร้อยละ 81 คือ ขาดน้ำตั้งแต่ระยะข้าวแตกกอจนถึงออกรวงในช่วงเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ นอกจากนี้ยังประสบ ภาวะน้ำท่วมในช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ศัตรูข้าวอื่น ๆ ที่พบมากได้แก่ วัชพืช หญ้า มีร้อยละ 91 รองลงมาแมลงและปมมีเท่ากันร้อยละ 81 โรคข้าวมีร้อยละ 43 วัชพืชที่พบมากได้แก่ หนวดปลาชุก เหี่ยวทรงกระเทียม กกสามเหลี่ยม หญ้าหวาย โรคที่พบมากได้แก่ ใบขีดน้ำตาลและใบจุดสีน้ำตาล แมลงได้แก่ หนอนกอ แมลงสิง และเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ในการป้องกันกำจัดพบว่ากำจัดวัชพืช ร้อยละ 77 ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ถอน โรคและแมลงมีการกำจัดร้อยละ 4 และ 16 ตามลำดับแต่ละชนิด ใช้สารกำจัดร้อยละ 90 ขึ้นไป ส่วนหญ้าและปมมีการกำจัดพอ ๆ กัน คือร้อยละ 53 และ 55 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ใช้สารกำจัดเช่นเดียวกัน ชาวนาร้อยละ 71 เก็บข้าวไว้บริโภค ที่เหลือนำไปขาย และเก็บไว้ทำพันธุ์ร้อยละ 24 และ 5 ตามลำดับ และพบว่ามีชาวนาร้อยละ 71 ที่มีข้าวพอเพียง บริโภค